

HENDRIK SEPP

23.03.1888–5.09.1943

Hendrik Sepp sündis 23. märtsil 1888 Pärnumaal Saarde kihelkonnas Ristikülas taluperemees Kasper Sepa pojana. Alghariduse omandas ta kohalikus vallakoolis. 1902. a astus H. Sepp Pärnu poeglaste gümnaasiumi 3. klassi ja lõpetas selle 1908. a. 1909–1913 õppis H. Sepp Tartu Ülikoolis ja lõpetas stuudiumi *can. hist.* kraadiga. Järgmisel õppeaastal omandas ta Tartu Ülikooli juures peetud kõrgematel keskkoolilõpetajate ettevalmistuskursustel ajalooõpetaja kutse. 1914–1917 töötas H. Sepp Venemaal Samaara kubermangus Nikolajevski poeglaste gümnaasiumis ladina keele ja ajaloo õpetajana. Sel eluperioodil süvenes temas arvustav suhtumine vene elukorraldusse ja tugevnes juba õpilasena avaldunud rahvuslus. Nikolajevskis tärkas H. Sepas ka sügavam huvi kodumaa ja Põhjamaade ajaloo vastu, mida ülikoolis polnud õpetatud. Selleks hakkas ta õppima rootsi keelt (soome keele oli ta omandanud juba varem). 1919. a määrati H. Sepp ülikooli ajutise nõukogu poolt teaduslikuks stipendiaadiks Eesti ja Põhjamaade ajaloo alal. 1923–1931 pidas ta õppeülesande korras ülikoolis loenguid ja viis läbi seminare. 1931. a kaitses H. Sepp *doctor phil.* kraadi monograafiaga Narva lahingust. 10. novembril 1931 kinnitati ta ülikooli nõukogu otsusega Eesti ja Põhjamaade ajaloo dotsendiks. 1938. a nimetati H. Sepp Eesti ja naabermaade ajaloo adjunktprofessoriks ning 1942. a erakorraliseks professoriks.

H. Seppa iseloomustasid haruldane mälu ja teadmiste hulk, eriline intuitsioon probleemide leidmisel ja lahendamisel. Tema uurimistööd ilmastas suur armastus Eesti vastu, mis prof J. Uluotsa poeetilises sõnastuses sundis H. Seppa uurima võitlusi, mis selle maa pärast peetud.

H. Sepa sulest on ilmunud ligi 300 ajaloolise sisuga kirjutist. Hinnatavaima ja mahukaima osa sellest pärandist moodustavad sõjaajaloolised tööd. Peamine uurimisteema oli Põhjasõda oma rohkete probleemidega ja peateos doktoriväitekiri „Narva piiramine ja lahing a 1700“ (1930). Just tänu sellele teosele saavutas H. Sepp ka laiema rahvusvahelise tunnustuse. Seda teost võib pidada üheks parimaks sõjaajalooliseks monograafiaks eesti ajaloo historiograafias.

H. Sepp on kirjutanud veel terve hulga väärtuslikke lühiuurimusi Baltikumi pärast peetud sõdade ajaloost. Nimetamist väärivad ka tema artiklid meie sõjaajaloo uurimise ülesannetest ja võimalustest.

Sõjaajaloo kõrval on H. Sepp kirjutanud sisukaid töid ühiskondlik-majandusajaloolistel teemadel, süvenenud põllumajanduse ja kaubanduse ajalukku. Ta on koguteose „Eesti rahva ajalugu“ (1932–1935) üks toimetajaid ja „Eesti majandusajalugu I“ peatoimetaja, kirjutanud neist esimese jaoks peatükid Eesti kaubandusest XVIII–XIX sajandil ja teise jaoks Eesti põllumajandusest XVIII sajandil.

Elu lõpul uuris H. Sepp XIX sajandi teise poole ja XX sajandi alguse agraarajalugu. 1938. a asutatud Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikuks saades hakkas ta koos akadeemik E. Kantiga juhtima Eesti asustusajaloo uurimist. Paraku hävis tema sellealane töö 1941. a tulekahjus.

H. Sepp suri südamerabandusse 5. septembril 1943. a Ipike külas Lätimaal (Mõisaküla lähedal) oma venna talus.